

Joaquim Pla Dalmau

Editor, llibreter, artista i promotor cultural

M'explicà en Joaquim Pla que, el dia que es varen casar els seus pares, l'avi Dalmau els acompanyà a l'estació, on emprendrien el viatge de noces. En acomiadar-los abans de pujar al tren, el senyor Dalmau lliurà al seu gendre un plec de papers, mentre li deia: «Com que aquests dies et sobrarà temps podràs corregir aquestes proves d'impremta». Tot un símbol de l'esperit de treball que imperava en la família Pla Dalmau.

ENRIC MIRAMBELL > TEXT

La complexa personalitat d'en Joaquim Pla Dalmau es forjà en el si d'una família caracteritzada per la laboriositat, l'ordre, la bona administració i l'esperit de servei. I en l'ambient de la ciutat de Girona, en el qual es desenvolupà tota la seva vida i la seva activitat.

Nét de l'il·lustre pedagog Josep Dalmau Carles, i fill de l'erudit i culte gironí Joaquim Pla Cargol, orientà la seva vida al treball, a l'estudi, a l'art en totes les seves especialitats, i a la vida cultural i social de Girona.

Estudià a l'escola pública, a l'institut del carrer de la Força i a la Universitat de Barcelona, on es llicencià en Dret, una carrera que no exercí mai, però que li donà un fons universitari. El seu objectiu era la dedicació a l'editorial i a la llibreria familiars. Rebé també una sòlida formació en les arts plàstiques i en la música.

La guerra obrí un parèntesi en el seu itinerari professional. En ser mo-

La guerra obrí un parèntesi en el seu itinerari professional. En ser mobilitzat serví com a practicant de guerra en l'exèrcit de la República, amb el grau de tinent del cos de Sanitat

AUTOR: PERE DURAN. FONTS DDE. INSPA, CENTRE DE LA IMATGE. DIPUTACIÓ DE GIRONA

**>> Joaquim Pla Dalmau
(19 d'octubre de 1917 -
8 de desembre de 2005).**

bilitzat serví com a practicant de guerra en l'exèrcit de la República, amb el grau de tinent del cos de Sanitat.

Acabada la guerra i els estudis, quan es disposava a entrar en el món laboral, rebé una molt llaminera oferta d'una important editorial de Barcelona, la qual li ofería ocupar un destacat i molt ben retribuït càrrec directiu. Oferta que no va acceptar, ja que tenia ja el seu pla de treball centrat a Girona i a l'empresa familiar.

AUTOR: PERE DURAN. FONTS DOG. INSPAÍ. CENTRE DE LA IMATGE. DIPUTACIÓ DE GIRONA

Incorporat a la llibreria de la Rambla i a l'editorial del carrer Joan Maragall, emprengué el seu pla de treball. Els matins a la llibreria, les tardes un primer cop d'ull a la llibreria i seguidament cap a l'editorial, i a darrera hora novament a la llibreria fins a l'hora de tancar. A la nit, dibuixant a casa seva fins a la matinada. Però dintre aquest intens ritme de treball sempre li quedava algun moment per conversar amb els amics i per dedicar atenció a la vida ciutadana. Mentre es dirigia des del seu primer domicili matrimonial, del carrer del Portal Nou, a la llibreria i de la llibreria a l'editorial, anava prenent el pols a la ciutat, a la Girona vella en el primer tram del seu itinerari i a l'eixample en la segona part.

En anar-se imposant en el treball, adquirí més responsabilitats. Així, la

>> Joaquim Pla Dalmau, fotografiat durant la darrera entrevista que aparegué a la Revista de Girona.

llibreria coneguda des del seu origen com a Can Dalmau, es transformà en Llibreria Pla Dalmau, sota la seva total responsabilitat. Passat més temps, ja jubilats el senyor Pla Cargol, i el Dr. Josep M. Pla Dalmau, que havien continuat el camí traçat pel fundador de l'editorial, Josep Dalmau Carles, en Joaquim es féu càrrec de l'empresa

Els llibres publicats a l'editorial Dalmau Carles Pla tingueren vigència en moltes escoles d'Espanya i dels països d'Hispanoamèrica

familiar. I arribaren temps difícils per la competència en la comercialització dels llibres i del material escolar, que era l'especialitat de l'editorial gironina. Recordem que els llibres sortits de l'editorial Dalmau Carles Pla tingueren vigència en moltes escoles d'Espanya i dels països d'Hispanoamèrica. El mateix rei Alfons XIII havia tingut com a llibres de text en els seus estudis primaris els de Can Dalmau de Girona.

En Joaquim hagué d'emprar tota la seva imaginació i els seus dots de creativitat per salvar la situació. Transformà a fons la producció de l'empresa. I visqué una època de prosperitat i d'èxits amb els jocs educatius que tingueren una gran acceptació, especialment quan entraren en el camp de determinats programes de la televisió. Però el món seguia donant voltes i cada vegada es presentaven noves dificultats, cada dia més difícils de superar. I finalment hagué de viure la fi de l'editorial i el tancament de la llibreria.

Paral·lelament a la tasca professional es destacava la seva constant presència en l'àmbit ciutadà. La seva qualitat com a home d'acció es demostrà en el seu pas per la Corporació municipal com a primer tinent d'alcalde i, durant uns mesos, com a alcalde accidental. La seva habilitat com a dibuixant es féu notar en els treballs efectuats a l'editorial, i també en l'àmbit ciutadà. Del seu art sortiren cartells de Fires i de Setmana Santa; auques i retallables; decorats

i vestuari de representacions teatrals; gegants i capgrossos; la restauració de l'Àliga i del Tarlà de l'Argenteria. La maqueta de la Girona de la Guerra del Francès; soldats de plom i altres miniatures, i el disseny d'uniformes i banderes. Esmerçà una notable dedicació a la producció d'ex-libris. En la col·lecció de la *Revista de Girona* hi trobarem dibuixos que il·lustren alguns articles, i també articles amb la seva firma. Tingué un especial protagonisme en l'organització del naixent Museu de la Ciutat.

Quan el periòdic local *Los Sitios* es transformà en *Diari de Girona*, deixant el seu caràcter oficial per convertir-se en empresa privada, en formà part del consell d'administració. En el mateix diari publicà nombrosos articles, sempre de tema gironí. Durant un temps Ràdio Girona comptava amb una seva col·laboració, firmada amb el pseudònim de Caius. Sovint el seu esperit liberal es feia notar, tot passant la ratlla vermella de la permissivitat governamental. Fins que els responsables de la censura se n'adonaren i exigiren que els textos radiofònics d'en Joaquim fossin presentats prèviament a la Delegació d'Informació i Turisme. Ell es negà rotundament a sotmetre's a aquest control, i va cessar en la seva col·laboració radiofònica. S'acomiadà dels radiooients en una emissió que finalitzava amb l'expressiva frase «*Gallo que no canta algo tiene en la garganta*».

En Joaquim fou un apassionat col·leccionista. Són d'una gran riquesa les seves col·leccions de soldats i altres miniatures de plom, i també la d'ex-libris. Féu generosa donació al Museu de la Ciutat d'una part molt important de la seva col·lecció de formacions dels defensors de la ciutat durant el setge del 1809.

La història dels manaies ocupa una part molt important de la dedicació gironina d'en Joaquim. Fou l'element indispensable com a fundador i capdavanter del maniple i de la Confraria de Jesús Crucificat. Dissenyà el vestuari, l'armament i l'estructura de la formació dels armats i les túniques dels confreres. També són seves les ensenyes i els penons. Pactà amb l'Ajuntament la participació dels manaies en la cavalcada de Reis, i dissenyà les primitives

>> *Processó de Corpus de Girona dibuixada per Joaquim Pla Dalmau.*

desfilades. Tingué un especial interès que dins la institució maniaia no hi interferís cap tipus de política, ni res que pogués marcar diferències entre els components de la formació. Entre els manaies es trobaren empresaris i obrers, universitaris i operaris, benestants i modestos ciutadans. I joves que havien lluitat en un i altre bàndol de la guerra, que quan es creà el maniple era encara molt present en l'ambient del país. Aquest ideal es féu patent en l'esperit d'amistat i de germanor que es visqué entre aquells manaies, ideats i promoguts per un grup de gironins capitanejats per en Joaquim Pla.

La seva habilitat com a dibuixant es féu notar en els treballs efectuats a l'editorial, i també en l'àmbit ciutadà

També figurà entre els promotors i organitzadors de l'Associació de Música. Els seus coneixements musicals es feren notar en les interpretacions de les desfilades dels manaies i de la cavalcada de Reis.

Resumint, podem afirmar que en Joaquim Pla Dalmau fou un destacat empresari en el ram de l'edició i la llibreria, un artista plurivalent, un promotor cultural, un treballador incansable, un gran amic dels seus amics, i un exemplar ciutadà.

Enric Mirambell i Belloc és Cronista Oficial de la Ciutat de Girona.

JOAQUIM PLA DALMAU